

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ
1 Гж1 959/2021
02.09.2021. године
Н и ш

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, у већу састављеном од судија Тање Ристић, председника већа, Слађане Стојановић и Зорана Милошевића, чланова већа, у правној ствари тужиле Ж. Р. из ..., чији је пуномоћник Радмила Вучковић, адвокат из ..., против туженог Јавног комуналног предузећа „Медиана” из Ниша, чији је пуномоћник Драган Јовановић, адвокат из ..., ради исплате потраживања из радног односа, одлучујући по жалби туженог, изјављеној против пресуде Основног суда у Нишу 2 П1 167/2016 од 25.11.2020. године, у седници већа одржаној дана 02.09.2021. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Основног суда у Нишу 2 П1 167/2016 од 25.11.2020. године, у делу става првог изреке, под тач. 2 и 3, у погледу досуђене разлике накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, за период од децембра 2012. године закључно са јануаром 2015. године, као и у ставу другом изреке, у погледу обавезивања туженог на уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на накнаде трошкова, на износе из ст. 1 тач. 2 и 3, за исти период и у том делу, жалба туженог Јавног комуналног предузећа „Медиана” из Ниша, **ОДБИЈА** као неоснована.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ иста пресуда у преосталом делу става првог изреке и **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиле Ж. Р. из ..., којим је тражила да јој тужени по основу разлике мање исплаћене основне зараде исплати и то: за 2012.

годину, за децембар износ од 9.196,94 динара; за 2013. годину: за јануар износ од 13.180,14 динара, за фебруар износ од 4.078,10 динара, за март износ од 10.138,74 динара, за април износ од 8.584,28 динара, за мај износ од 13.144,52 динара, за јун износ од 11.419,76 динара, за јул износ од 11.124,27 динара, за август износ од 12.595,29 динара, за септембар износ од 10.155,68 динара, за октобар износ од 9.253,55 динара, за новембар износ од 10.741,58 динара, за децембар износ од 10.024,20 динара; за 2014. годину: за јануар износ од 17.547,82 динара, за фебруар износ од 3.125,08 динара, за март износ од 11.586,99 динара, за април износ од 1.496,78 динара, за мај износ од 12.267,78 динара, за јун износ од 12.531,94 динара, за јул износ од 11.431,52 динара, за август износ од 13.274,19 динара, за септембар износ од 12.336,31 динара, за октобар износ од 11.054,71 динара, за новембар износ од 9.657,21 динара, за децембар износ од 7.444,76 динара; за 2015. годину: за јануар износ од 12.076,03 динара, за фебруар износ од 7.008,82 динара и за март износ од 6.440,56 динара; по основу разлике мање исплаћене накнаде трошкова за исхрану у време рада исплати и то: за фебруар 2015. године износ од 420,01 динара и за март 2015. године износ од 1.148,37 динара и по основу разлике мање исплаћене накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора исплати и то: за фебруар 2015. године износ од 760,38 динара и за март 2015. године износ од 296,14 динара, све са законском затезном каматом на сваки наведени појединачни месечни износ почев од 20-ог у месецу за претходни месец до коначне исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ првостепена пресуда у преосталом делу става другог изреке и **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиле за обавезивање туженог на уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, на тражене разлике зараде за период почев од децембра 2012. године закључно са мартом 2015. године, као и на уплату доприноса за тражене разлике накнаде трошкова за исхрану и за регрес за коришћење годишњег одмора за фебруар и март 2015. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртом изреке, тако што се одређује да свака странка сноси своје трошкове поступка.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом, ставом првим изреке, под тач. 1) обавезан је тужени да за период од децембра 2012. године закључно са мартом 2015. године, исплати тужиоцу по основу разлике мање исплаћене зараде, под тач. 2) по основу разлике мање исплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада и под тач. 3) по основу разлике мање исплаћене накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора, појединачне месечне износе, наведене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом на сваки појединачни износ од 20-ог у месецу за претходни месец до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на досуђене износе разлике зараде, исхране и регреса, за период од децембра 2012. године до марта 2015. године, уплати припадајуће доприносе за пензијско и инвалидско осигурање РФ ПИО - Филијали Ниш, утврђене по стопи и основици које важе на дан уплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужили накнади трошкове поступка у износу од 110.327,00 динара.

Против наведене пресуде благовремено је тужени изјавио жалбу, побијајући је у целости због свих законских разлога, са предлогом да другостепени суд исту преиначи и одбије тужбени захтев, или исту укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Испитујући првостепену пресуду на основу одредбе чл. 386 ст. 3 Закона о парничном поступку („Сл. гл. РС“ број 72/11, 55/14), а након разматрања списка предмета и оцене навода у жалби, Апелациони суд налази да је жалба туженог делимично основана.

У првостепеном поступку и побијаној пресуди нема битних повреда одредаба парничног поступка из чл. 374 ст. 2. тач. 1., 2., 3., 5., 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које овај суд пази по службеној дужности, нити повреде из тач. 12 исте одредбе на коју се жалбом туженог указује, јер првостепена пресуда у потврђеном делу њене изреке, садржи довољне разлоге о одлучним чињеницама на којима првостепени суд заснива свој закључак.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у радном односу на неодређено време код туженог, на радном месту магационера секундарних сировина. Примања запослених из радног односа регулисана су колективним уговором, закљученим 07.04.2011. године, између туженог, синдиката запослених и Града Ниша као оснивача туженог, чија је важност продужена анексом од 04.03.2014. године. Одредбом чл. 32 КУ-а предвиђено је да се основна зарада утврђује множењем основне зараде за најједноставнији посао код послодавца и вредности посла запосленог изражене коефицијентом, за пун месечни фонд ефективних часова рада и утврђени стандардно обављени посао, осим ако законом или подзаконским прописима исплата зараде није ограничена, а да се основна зарада за најједноставнији посао утврђује у износу од 30% од просечне зараде у Републици Србији, према последњем објављеном податку Републичког завода за статистику Републике Србије. Одредбом чл. 43 т. 6 и 7 КУ-а предвиђено је да запослени има право на накнаду трошкова и то за месечну исхрану у току рада за дане проведене на раду - у висини 15% просечне месечне зараде у републици, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике и за регрес за коришћење годишњег одмора, ако запослени има право на годишњи одмор у трајању од најмање 20 радних дана - у висини 75% просечне месечне зараде у Републици Србији, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, а сразмеран део регреса за коришћење годишњег одмора, ако запослени има право на годишњи одмор у трајању краћем од 20 радних дана. Тужилац тврди да му је тужени у временском периоду обухваћеном туженим захтевом исплаћивао зараду и накнаде трошкова за исхрану у време рада и за регрес за коришћење годишњег одмора у мањим износима од припадајућих, правилном применом КУ-а и уговора о раду. Тужбеним захтевом тражи да суд обавезе туженог на исплату наведених примања у висини обрачунатој од стране вештака, применом општих аката туженог. Тужени оспорава тужбени захтев, наводећи да је све исплате вршио применом важећих принудних прописа, који ограничавају исплату зарада и других примања из радног односа у јавном сектору.

На основу тако изнетог и утврђеног чињеничног стања правилно првостепени суд налази да је тужени у обавези да тужили накнади разлику накнаде трошкова на име исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од децембра

2012. године до јануара 2015. године, сходно одредби чл. 118 ст. 1 тач. 5 и 6 Закона о раду у вези чл. 104 и чл. 105 Закона о раду, применом Колективног уговора код послодавца, дајући разлоге које прихвата и овај суд. Међутим, основано се жалбом туженог указује да је првостепена пресуда у делу става првог изреке под тач. 1 у односу на досуђену разлику на име мање исплаћене основне зараде, под тач. 2 и 3 у односу на досуђену разлику на име мање исплаћене накнаде за топли оброк и регрес за фебруар и март 2015. године и у делу става другог у односу на обавезу тужене да тужили уплати одговарајуће порезе и доприносе на наведене износе основне зараде из става првог под тач. 1, накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за фебруар и март 2015. године, заснована на погрешној примени материјалног права.

Према одредбама Закона о раду ("Службени гласник РС" бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014), који се као матични закон примењује у јавним комуналним предузећима, запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду (члан 104. Закона). Одговарајућа зарада састоји се од зараде за обављени рад и време проведено на раду и других примања по основу радног односа, у складу са општим актом и уговором о раду (члан 105. ст.1. Закона), а зараду за обављени рад и време проведено на раду чини основна зарада, део зараде за радни учинак и увећана зарада (члан 106. Закона).

Тужилац основаност тужбеног захтева којим се тражи исплата разлике основне зараде, заснива на одредбама Колективног уговора код послодавца из фебруара 2011. године са Анексом 1 од 21.02.2014 године који је био у примени у спорном периоду и одредбе члана 8. ст. 2 Закона о раду.

Према члану 107. Закона о раду основна зарада одређује се на основу услова утврђених правилником потребних за рад на пословима за које је запослени закључио уговор о раду и времена проведеног на раду, а општим актом утврђују се елементи за обрачун и исплату основне зараде и зараде по основу радног учинка.

С тим у вези, у одредби члана 32. Колективног уговора код туженог, као општег акта, произилази да се основна зарада утврђује множењем основне зараде за најједноставнији посао код послодавца и вредности посла запосленог изражена коефицијентом за пун месечни фонд ефективних часова рада и утврђено стандардно обављени посао, осим ако законом или подзаконским прописима исплата зараде није ограничена (ст.1). Основна зарада за најједноставнији посао утврђује се у износу од 30% од просечне месечне зараде у РС према последњем објављеном податку Републичког органа надлежног за послове статистике (ст.2). Иста се може утврдити за 40 % више или 10% ниже и исти се уговара за период који не може бити дужи од 6 месеци и не може бити нижи од претходно утврђеног износа (ст. 3. и 4.)

Одлучујући о овом делу тужбеног захтева у ставу првом под тач. 1, првостепени суд своју одлуку заснива на томе да План и програм пословања туженог не може да дерогира одредбе општих аутономних извора права и обавезе туженог из уговора о раду и анекса уговора о раду, који је тужени закључио са тужиоцем и Колективног уговора код послодавца, позивајући се на одредбу члана 8. Закона о раду којом је прописано да општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није другачије одређено.

Међутим изнет закључак не може се прихватити, јер је занемарено нормативно решење у колективном уговору код послодавца које садржи ограничавајућу одредбу у делу који се односи на утврђивање висине основне зараде (члан 32 ст. 1), из које произилази да се основна зарада има утврђивати на начин предвиђен Колективним уговором, само уколико законом или подзаконским прописима исплата зараде није ограничена.

Према члану 8 ст. 2 Закона о раду, општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није другачије одређено.

У исказу наведене норме „осим ако законом није другачије одређено“, као и у

одредби члана 104 ст. 1 Закона о раду којом је прописано да се право на исплату зараде утврђује не само у складу са општим актом и уговором о раду, већ у складу и са законом, упућује на примену посебних закона, предвиђених законских ограничења и примену императивних норми у одређеним радним срединама, као у конкретном случају када се ради о јавним предузећима, где аутономни акт и уговор о раду под одређеним условима не могу бити за запослене повољнији од закона.

Наиме, нормативна решења у погледу обрачуна и исплате зараде запосленима најпре зависи од тога ком сектору припада послодавац код кога је запослени засновао радни однос и регулативе која се примењују у тим срединама, предвиђена општим и посебним нормама закона.

Тужени као јавно предузеће у свом пословању укључујући и обрачун и исплату зарада, ограничено је императивним одредбама, садржаним у Закону о буџету, Закону о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12 и 62/13), Закону о утврђивању максималне зараде у јавном сектору („Службени гласник РС“, број 93/10), Закону о јавним предузећима („Службени гласник РС“, бр.119/12, 116/13 и 44/14), који је важио у спорном периоду, као и уредбама Владе РС донетим ради извршавања овог закона и то Уредбе о начину и контроли обрачуна исплате зараде у јавним предузећима („Службени гласник РС“, број 5/06), која се примењивала до 07.03.2014. године на основу члана 68. Закона о јавним предузећима и Уредбе о начину и контроли обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима („Службени гласник РС“, број 27/14 која се примењује од 07.03.2014. године). Тужени има својство јавног предузећа, чији је оснивач Град Ниш, основано са циљем обављања јавне делатности и средства за исплату зарада овог предузећа обезбеђују се из јавних прихода, услед чега наведени прописи ограничавају јавно предузеће у погледу обрачуна и исплате зарада.

Одредбом члана 50 Закона о јавним предузећима из 2012. године, било је прописано да се унапређење рада и развоја јавног предузећа, као и зависног друштва капитала, заснива на дугорочном и средњерочном плану рада и развоја, који доноси надзорни одбор јавног предузећа, односно надлежни орган зависног друштва капитала (ст. 1). За сваку календарску годину јавно предузеће и зависно друштво капитала чији је

оснивач јавно предузеће, доносе годишњи програм пословања и достављају га оснивачу ради давања сагласности, најкасније до 1. децембра текуће године за наредну годину (став 2). Програм се сматра донетим када на њега сагласност да оснивач (став 3). Јавно предузеће које користи или намерава да користи било који облик буџетске помоћи (субвенције, гаранције или другу врсту помоћи) дужно је да предложи посебан програм који садржи програм коришћења помоћи, са временски ограниченом и мерљивом динамиком повећања ефикасности и унутрашњих промена које ће довести јавно предузеће у позицију да може да послује без ових облика помоћи или уз њихово смањење (став 4). Програм садржи, нарочито: планиране изворе прихода и позиције расхода по наменама; планирани начин расподеле добити јавног предузећа, односно планирани начин покрића губитка јавног предузећа; елементе за целовито сагледавање политике цена производа и услуга, зарада и запошљавања у том предузећу, односно зависном друштву капитала, који се утврђују у складу са политиком пројектованог раста зарада у јавном сектору, коју утврђује Влада за годину за коју се програм доноси; критеријуме за коришћење средстава за помоћ, спортске активности, пропаганду и репрезентацију, као и критеријуме за одређивање накнаде за рад председника и чланова надзорног одбора (став 5).

Усвојени програми јавних предузећа чији је оснивач аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, као и зависних друштава капитала чији је оснивач то јавно предузеће, морају да садрже све елементе из става 4. овог члана, а достављају се министарству (став 6). Према члану 51. истог закона у јавном предузећу које није донело програм до почетка календарске године за коју се доноси, зараде се обрачунавају и исплаћују на начин и под условима утврђеним програмом за претходну годину, све до доношења програма у складу са чланом 50. овог закона.

Уколико се усвојени програми пословања јавних предузећа чији је оснивач Република Србија, као и зависних друштава капитала чији је оснивач Република Србија, као и зависних друштва капитала чији је оснивач то јавно предузеће, не спроводе у складу са смерницама економске политике Владе, нарочито у делу политике зарада и запошљавања, као и у погледу редовности у роковима плаћања према привредним субјектима, министарство надлежно за послове финансија и министарство

надлежно за послове рада и запошљавања неће извршити оверу образаца које Влада прописује за контролу обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима (чл. 54). Уколико се усвојени програм јавних предузећа чији је оснивач аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, као и зависних друштава капитала чији је оснивач то јавно предузеће, не спроводе у складу са смерницама економске политике Владе у области политике зарада и запошљавања у јавном сектору, или ако се не поштују рокови за измирење обавеза ових јавних предузећа према привредним субјектима утврђени законом којим се регулишу рокови измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, министар надлежан за послове финансија може издати налог да се привремено обустави пренос припадајућег дела пореза на зараде и пореза на добит предузећа аутономној покрајини, припадајућег дела пореза на зараде Граду Београду, односно пренос трансферних средстава из буџета Републике Србије јединици локалне самоуправе (чл. 55).

Питање обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима у складу са годишњим програмом пословања, ближе је уређено одредбама Уредбе о начину и контроли обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима, коју је Влада Републике Србије донела у извршавању Закона о јавним предузећима из 2012. године.

Такође, из одредбе члана 50. став 4 и 5 Закона о буџетском систему, произилази да су директни и индиректни корисници буџетских средстава који доносе финансијске планове на основу закона, дужни да своје финансијске планове ускладе са одобреним апропријацијама у буџету, а они који по закону немају обавезу доношења финансијских планова, доносе план за коришћење апропријација за које обим и намена није унапред законом одређена и то по ближим наменама и активностима, како би се омогућило праћење остваривања буџетских принципа из чл. 4 ст. 3 овог закона.

Одредбама члана 37. Закона о буџету за 2013. и Закона о буџету за 2014. годину, члана 36. Закона о буџету за 2015. годину, као и чл. 27е Закона о буџетском систему, прописана је индексација раста зарада за спорни период односно ограничења у оквиру којих јединице локалне власти могу планирати укупна средства потребна за исплату зарада запослених које се финансирају из буџета јединице локалне самоуправе. У

оквиру наведених ограничења, приликом пројектовања масе зарада се морају кретати и јавна предузећа приликом израде програма пословања, а све у складу са инструкцијама оснивача.

Сходно наведеним императивним одредбама произилази да је јавно предузеће, као корисник јавних средстава, дужан да политику зарада утврди у складу са политиком пројектованог раста зарада у јавном сектору, које утврђује Влада Републике Србије, за годину за коју се програм доноси, да је дужан да програмом пословања на који сагласност даје оснивач предвиди све позиције расхода за целу календарску годину као и елементе за целовито сагледавање политике зарада и запослености у предузећу.

Како је маса за исплату основне зараде ограничена наведеним императивним прописима то тужени није могао да планом пословања за спорни период обухвати основну зараду у износу како је то одређено одредбама колективног уговора код послодавца у делу који се односи на мерила за обрачун основне зараде, већ је исплату зараде морао планирати у складу са посебним фискалним правилима и основну зараду је могао увећати највише за проценат утврђен овим правилима.

План пословања који је послодавац у обавези да донесе, мора бити у складу са политиком пројектованог раста зарада који утврђује Влада, што значи да се програмом не могу предвидети већи износи за исплату зарада од оних који произилазе из императивних прописа. На предложени програм пословања оснивач даје сагласност, при чему мора водити рачуна да ли је у складу са императивним прописима, јер се даље доставља надлежном Министарству, како то произилази из одредбе чл. 50 ст.6. Закона о јавним предузећима. Министар надлежан за послове финансија овлашћен је да уколико се усвојени програми јавних предузећа чији је оснивач аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, не спроводе у складу са смерницама економске политике Владе у области политике зарада и запошљавања у јавном сектору да изда налог да се привремено обустави пренос припадајућег дела пореза на зараде и пореза на добит предузећа аутономној покрајини, односно пренос трансферних средстава из буџета Републике Србије јединици локалне самоуправе (чл. 55 Закона о јавним предузећима), на који начин се директно се доводи у питање финансирање, а самим

тим и функционисање јединице локалне самоуправе.

Дакле, према напред наведеном, тужени није могао програмом пословања предвидети веће износе за исплату основне зараде од оних које су предвиђене фискалном политиком Владе РС, нити приступити исплати основне зараде према мерилима из општег акта и уговора о раду чије се одредбе у нормативном делу заснивају управо на општем акту (колективни уговор), уколико тако обрачуната основна зарада није у складу са наведеним законима.

У конкретном случају послодавац је колективним уговором предвидео запосленима већа права, тиме што су утврђена мерила за обрачун висине основне зараде у члану 32 ст. 2, 3 и 4. Колективног уговора, али су истовремено предвиђена и ограничења у ставу 1. истог члана, да ће се основна зарада обрачунавати на начин предвиђен колективним уговором само уколико законом или подзаконским актом исплата зараде није ограничена, услед чега се не може прихватити закључак првостепеног суда да су дерогиране одредбе општих аутономних извора права и обавезе туженог из уговора о раду и анекса уговора о раду, који је тужени закључио са тужиоцем и Колективног уговора на који је дата сагласност оснивача.

При чињеници да је у спорном периоду тужени био у обавези да примењује одредбе наведених посебних закона којим су прописана ограничења по питању обрачуна и исплате основне зараде, да је обрачун и исплата основне зараде вршена у нижим износима и односу на мерила предвиђена општим актом, а у складу са законским ограничењима и у оквиру предефинисане масе средстава за исплату зараде у границама годишњих програма пословања, то није било могућности да мимо ових императивних законских прописа врши исплату основне зараде према колективном уговору. Цена рада код туженог за најједноставнији рад, а како произилази из налаза вештака, формирана је тако што се маса средстава за зараде за укупан број запослених у бруто износу утврђена програмом пословања за конкретни месец подели бројем укупних коефицијената запослених у том месецу. Тако утврђена цена рада множи се са коефицијентом сваког запосленог радника. На тај начин је утврђена основна зарада, која није могла бити у износу који је утврђен колективним уговором, управо због предефинисане суме средстава за зараде и током времена је одступала све више, јер је

просечна зарада у Републици која је била основ за утврђивање основне зараде према Колективном уговору расла у већем проценту, него што је програмима пословања планирано повећање зарада, а које је било условљено другим законским и подзаконским актима.

Није спорно да колективним уговором и уговором о раду, у смислу члана 8. Закона о раду, могу да се уговоре и регулишу већа права запосленима од права признатих законом. Међутим, примена наведеног правила суспендује се у исказу садржаном и истој норми „осим ако законом није другачије одређено“, како је то напред наведено и када су у питању послодавци који се финансирају из буџетских средстава, услед чега се реализација права у већем обиму, мимо расположивих и одобраних средстава, не може извршавати на терет јавних средстава.

Имајући у виду да напред наведени посебни закони садрже одредбе императивног карактера и да се истим ограничавају зараде запослених и јавном сектору, то одредбе општег акта и уговора о раду у деловима који нису у складу са законом, не могу се примењивати, већ се непосредно примењује закон.

Из изнетих разлога Апелациони суд налази да је жалба туженог у овом делу основана, па је првостепена пресуда у односу на део тужбеног захтева којим је тражена исплата разлике основне зараде у делу става првог под тач. 1) морала бити преиначена и одбијен тужбени захтев тужиоца као неоснован, те је одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде, сходно члану 394 тач. 4 Закона о парничном поступку.

Међутим, на основу изнетог и утврђеног чињеничног стања у поступку пред првостепеним судом, Апелациони суд налази да је првостепени суд правилно применио материјално право када је усвојио тужбени захтев тужиоца у односу на део предметног новчаног потраживања из основа накнаде трошкова исхране у току рада, за период од децембра 2012. године до јануара 2015. године, налазећи да тужени није имао основа и није могао да дерогира одредбе општих аутономних извора права и обавезе туженог из закљученог колективног уговора код послодавца, на који је дата сагласност оснивача, као и уговора о раду и анекса уговора о раду, који је тужени закључио са тужиоцем.

Друге новчане накнаде које је послодавац дужан да исплаћује и које се сматрају зарадом предвиђене су Законом о раду у одредби члана 105. став 3., којом је прописано да се под зарадом запосленог сматрају сва примања из радног односа, осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тач. 4) и 5), члана 118. тач. 1) - 4), члана 119, члана 120. тачка 1) и члана 158. Закона о раду. Према томе, накнада трошкова за исхрану у току рада сматра се зарадом, а према одредбама чл. 118 тач. 5 и 6 Закона о раду, запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора које морају бити регулисане и утврђене општим актом. и исти морају бити утврђени општим актом.

Одредбом члана 43 тач. 6 и 7 Колективног уговора „Медиана“ Ниш бр. 1-1977 од 07.04.2011.године, предвиђено је да запослени има право на накнаду трошкова и то за месечну исхрану у току рада за дане проведене на раду – у висини 15% просечне месечне зараде у Републици, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике.

На основу стања из списка предмета, а пре свега обрачунских листи за тужиоца произилази да је тужени тужиоцу на име трошкова исхране исплаћивао одређене износе месечно, међутим како произилази из налаза вештака економско финансијске струке Госпаве Товиловић наведени износи су исплаћивани у мањем износу од оног који је предвиђен Колективним уговором и њихова исплата вршена је висини утврђеној на основу Одлука директора тужене.

Током поступка тужена није доказала да је за доношење оваквих одлука од стране директора којима се умањује висина накнада трошкова утврђених колективним уговором, директор имао сагласност синдикалне организације, нити да су исте обавештене о доношењу одлука којима се умањује висина наведених накнада. Послодавац има могућност да на законом предвиђен начин покрене поступак измене уговорених услова рада, анексирањем колективног уговора или анексирањем уговора о раду, што је све изостало у конкретном случају. Стога, директор није имао основа да својим одлукама мења услове рада запослених и самостално регулише питање накнаде трошкова исхране, јер је исто у супротности и са чл. 1 Колективног уговора код

послодавца, којим је прописано да се Колективним уговором код послодавца уређују права и обавезе и одговорности запослених из радног односа и чл. 62 ст. 2 тач. 2 Колективног уговора, којим је прописано да је послодавац дужан да обавештава синдикат о питањима која су од битног значаја за материјални и социјални положај запослених и да доставља позиве са материјалима ради присуствовања седницама на којима се разматрају његова мишљења, предлози, иницијативе и захтеви.

Такође, за разлику од начина обрачуна основне зараде сходно чл. 32 Колективног уговора, која предвиђа ограничења са упућујућом нормом на напред наведене императивне прописе, одредба чл. 43 Колективног уговора не садржи такво нормативно решење, већ на јасан и унапред одредив начин регулише мерила за исплату предметних накнада насталих у функцији рада, услед чега план и програм пословања није могао да дерогира одредбе општих аутономним извора права и обавеза.

Сходно напред наведеном, правилан је закључак првостепеног суда да тужилац има право на накнаду топлог obroка у висини прописаној чл. 43 Колективног уговора код послодавца, те да му припада разлика, у износима који су утврђени налазом и мишљењем вештака економско финансијске струке, за период од децембра 2012. године до јануара 2015. године, која представља разлику мање обрачунатог топлог obroка према одлукама директора и припадајућих накнада по основу Колективног уговора из 2011. године, са Анексом 1 од 21.02.2014. године, а све сходно чл. 118 ст.1 тач.5 Закона о раду, обзиром да послодавац није могао једностраним актом - одлукама да регулише њихову висину и смањује износе у односу на износе утврђене колективним уговором без сагласности синдиката, а тужени није током поступка пружао доказе на околност да је уопште тражио сагласност синдиката за доношење таквих одлука.

Такође, одредбе Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ бр. 116/2014), не могу да утичу на доношење другачије одлуке у односу на наведени део тужбеног захтева, обзиром да је Колективни уговор код послодавца у примени од 07.04.2011. године, са Анексом од 21.02.2014. године, услед чега се не може сматрати да се применом наведеног општег акта

повећавају основице и други елементи на основу којих се повећава износ сталног примања. Из изнетих разлога одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде сходно члану 390. Закона о парничном поступку.

Међутим, у односу на део захтева за исплату накнаде трошкова исхране и регреса за месеце фебруар и март 2015. године, Апелациони суд налази да у том делу првостепена пресуда заснована на погрешној примени материјалног права, услед чега је у том делу одлука преиначена одбијањем тужбеног захтева као неоснованог.

Анексом 1 Колективног уговора од 21.02.2014. године, продужено је дејство општег акта до 07.04.2015. године. Међутим, чланом 117 ст.1 Закона и изменама и допунама Закона о раду (Сл. Гласник РС бр75/14) који је ступио на снагу 29.07.2014. године, прописано је да одредбе колективног уговора, односно правилника о раду који је на снази на дан ступања на снагу овог закона, а које нису у супротности са овим законом, остају на снази до истека важења колективног уговора, односно до закључивања колективног уговора, односно доношења правилника о раду у складу са овим законом, а најдуже шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, дакле до 29.01.2015 године. Стога, како је Колективни уговор код послодавца са Анексом 1, као општи акт престао да се примењује на основу законске одредбе након 29.01.2015 године, то није било основа да се обрачун и исплата предметних накнада врши у складу са тим актом. У одсуству регулативе на аутономном нивоу код послодавца и при чињеници да је послодавац вршио исплату на основу Одлука директора у оквирима донетог плана пословања за 2015. годину, то захтев тужиоца за исплату предметних накнада трошкова за фебруар и март 2015. године, није основан, из којих разлога је одлучено као у изреци ове пресуде у ставу другом изреке, преиначењем првостепене пресуде у том делу, применом члана 394 тач. 4 Закона о парничном поступку.

Одлучујући о захтеву странака за накнаду трошкова спора Апелациони суд је имао у виду да су и тужилац и тужени у овој правној ствари заступани од стране пуномоћника из редова адвоката, услед чега су и за тужиоца и за туженог настајали нужни и стварни трошкови у поступку.

Према правилима садржаним у одредби члана 153 ст. 2 Закона о парничном поступку, за право странке на накнаду трошкова спора од значаја је успех који је странка постигла у парници према противној странци која се утврђује према мериторној одлуци суда о тужбеном захтеву, услед чега делимичан успех једне стране подразумева истовремено и њен делимичан неуспех у спору. У конкретном случају тужилац је делимично успео у спору у мањем номиначном износу главног потраживања у односу на одбијајући део тужбеног захтева, што подразумева делимичан успех туженог у овој парници. Стога, како су до окончања поступка настајали трошкови како у односу на усвајајући део захтева, тако и у односу на одбијајући део захтева, то имајући у виду основ и висину трошкова спора, као и успех странака у спору, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове, применом члана 153 ст. 2 Закона о парничном поступку.

Из изнетих разлога, сходно чл. 390, 394 тач. 4 и чл. 401 ст. 1 тач.3 ЗПП, одлучено је као у изреци ове пресуде.

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, дана 02.09.2021. године, 1 Гж1 959/2021

**Записничар,
Наташа Тасић**

**Председник већа - судија,
Тања Ристић**

**Судија известилац,
Зоран Милошевић**